

**Tal hållet i Thorshälla kyrka den
28 augusti 1825, då kongl.
sällskapets Pr...**

Rothoff, Birger Fredrik,

Strängnästryck 1700-1829 81 C Br. 1825



1825

Rothoff, B.

Ex. A

Witt. P.

Tillf

(B)

1700-1829

1825

T a l

Hället i Thorshälla Kyrka

Den 28 Augusti 1825,

då

**Kongl. Sällskapets Pro Patria
förra Belönings-Medalj
öfverlemnades till**

Rättaren Jöns Ahrlund

för 24 års oafbruten berömmvärd tjenst
hos en och samma Matmoder,

af

Birg. Fr. Rothoff.

På det samma dag hos Rättarens Matmoder talefvt
församlade Sällskapets och fleres begäran
från Trycket utgifvet.

**Strenghå, Tryckt hos Carl Erik Ekmarck,
1825.**



1813
JAMES W. BROWN

Warrant for the arrest of
James W. Brown

of the County of ...

for the purpose of ...

That the said ...

James W. Brown



Wärdaste Åhörare!

Eget samvetsgrant medvetande af uppfyllda pligter, icke allenast inom deras trängare gränser, — ty sådant är en owilkorlig skyldighet — utan ock af ett lyckadt bemiddande att hafwa öfwerstigit dem, utgör wäl för hwar och en rättshaffens finnad den största, den mest tillfredsställande och, jag tillägger, den waraktigaste belöning. För sin egen räkning behöfwer en sådan hwarken sika eller siker han att utmärkas genom yttre kännetecknen; hans åsra ligger i byppen dag, genom det goda han gjort under den tid han kunnat wara och warit verksam, hans gerningar medföra bifall och tillgifvenhet af alla dygdiga, som känna honom, och afundsden sielf frätes och qwäfwes, då han ser, att denne årofulle icke söker efter människors pris.

Hans belöning blir ock den waraktigaste; ty hans gerningar följa honom efter, och det goda namnet warar ewinnerligen. Försynens omåttliga godhet har ifrån dagarnes början haft och har, till dess de taga en ånda, för affigt, det godas skåde

fortplantning på jorden, och har derföre med alla goda gerningar förenat en frukt, som innesluter frön till nya sådana och deras förökande. Alla de af dessa frön, som ej falla på helleberget eller i ofruktbar jord, taga rot, växa upp, bära frukt och välsignas af efterkommande. Detta är den milda Skaparens wisa inrättning i den moraliska werlden, lifasom Han i den physiske organismen nedlagt slågternas förmåga, icke allenast att bibehållas, utan också att tillwäxa och föröka. Den dygdiges gerningar äro som dropparne från fjällens snö, hwilka, hwar för sig obetydliga, likwäl samlade watten, under en obemärkt fart, dalens blommor, genom ökade tilllopp göra fälten fruktbärande, strömfällen förädlande, floderna, sädarne och hafwen segelbara, men ej heller här sluta sina nyttiga werkingar, utan lyftas af solens värma, såsom ångor, i höjden, för att, renade från de under den jordiska wandringen ådragna smittor, antingen nedfalla i lifgifwande regn, eller, förde till sitt ursprung, ånyo börja sitt wälgörande lopp. Så nedstiga från de saligas boningar de dygdiges minnen till jorden; och hwem wet, om ej i den oafbrutna kedjan, som nedgår ifrån Guds säte himmelen till Dess fotapall jorden, länkarne, i en oupphörlig, fastän för oss dold, werkan, bidra äro dertill, att Guds wilja må ske så på jorden, som i Himmelen.

Men om icke, hwarken den som nyttigt och

widsträckt werkar uti de höggre samhålskretsarna eller den som uti de lågsta stråfvar, i sin anletetes swett, att med trohet och nit, flit och dygd arbeta till nytta för sig och andra, söka eller behöfwa söka att för egen tillfredsställelse utmärkas genom yttre kännetecken; blir det dock deremot för Samhället en tillfridsställelse att offentligen ådagalägga sin tacksamhet för det goda de förenämnde deruti åstadkommit och att skilja dem från sådana, — och utgåra de, ty wår! mängden — hwilka taga dagen som han kommer, hwilka sorglöst och för nöds skull, eller lifsom af instinkt eller af wana göra hwad nöden, som ingen lag har, drifwer dem till, hwad som knappt nog kan anses swara mot behofwen, de betingade wilkoren eller de i förhand åtagna skyldigheterna, hwilkas arbete och flit de sjelfwe anse oklanderliga, derföre att de afmätas efter wissa tider eller beting; hwilka förmena sin trohet wara uppfyllt, då intet saknas af det åt dem anförtrodda, ehuru de ej uppenbara hwad de weta wara förskulladt; hwilka inbilla sig, att sederna äro oförwiltige, för det Lagen ej hinner dem: — med så ord sådana, det ware i höggre eller lågre kretsar, som icke gå ett steg längre än de m å s t e, för att tro sig ostrafflige, men icke förtjena ett solgrand beröm för öfwerloppsgerningar; närmande sig den låga grad, der nödwändigheten fordrar något uträstakt, hwartill de materiela eller djurskrafterna ej kunna användas.

Lifwål, om det är egentligen för Den eller Dem, af hwilka Utmärkelse-tecknet gifwes, en glädje att ha träffat wärdiga föremål; det må wara in om höjdernes ljusrymder eller i dalarnes skugga; — så blir det dock äfwen en uppmaning, en wäckelse för andra till kärlek och tacksambhet mot Dem och Samhället, som med allmänt ådagalagd wälwilja omfatta och framställa den upptäckta förtjensten: och om det någon gång händer, att mistag härwid egerum, bör man befinna, att främmande affigter och personliga förhållanden, som dölas, äfwen wilja hafwa ett ord i laget, att lycköskieriet och sáfången icke alltid kunna hindras att, inswexpte i förtjenstens Klådnad, spela dess rol, och att den werldsliga wissheten ej kan ransaka hjertan och njurar. Men man skall oftast finna, att okunnigheten, som alltid är färdigast att döma, är den som lastar, att afunden och den alldrig hwilande tadeljukan, som brottas mot allt hwad som sker, äro de, som klandra, att egenkärleken, som alltid ser grandet i sin broders öga, men icke hjelken i sitt eget, tycker sig alltid förbigången.

O Husfäder och Matmöder! glädjens att bland Tjenarenes antal se för Eder framställd en man, som, efter hwad de fleste af Eder weta, bör anses wärdig att utmärkas med det Stretecken, som af honom kommer att bäras, då han i sörre samlingar wistas ibland Eder och an-

dra; men besinnen också, att det mycket beror af Eder sjelfwe att finna flera sådana. Låten icke lätt sinnighetens och slården's anda, som nu, måhända, mer än förr, swäfwar öfwer den bildade werlden och äfwen söker att bosätta sig hos oss, låten icke henne finna rum inom Eder boningar: wärdens öfwertrygghet, att om hanne lemnas inträde, blir hon förr eller sednare Eder husbonde och jagar Er ur huset. Störren äfwen Eder dörrar för nyssheten's kunskapare och berättare. Deras tidningar medsmugga oftast, om ej alltid, såsom bihang, förtalets gift, hwilket smittar omkring sig och sönderfräter så wäl umgångets förtryliga lif, som sammanlesnadens heliga band. Låten deremot med Eder wara bosatta den gamla Swenska tarfligheten, som är gästfrihetens syster, arbetsamheten, som är wälmågans moder, ordentligheten, som är det helas beskyddare, redligheten, sagtmodet och den oskyldiga glädjen, som äro den källa, dit högaftningens och wänskapens ådror flyta! Besinnen, att en rättshandens Husbonde ofta banar sig liknande tienare, att Eder efterdömen ofta blifwa dessa obemärkta lag, att wälwilja och ömhet wäcka erkänsla och tacksamhet i hwarje dygdigt bröst, att öfwerdrifna fordringar verka hoglöshet och förtrytelse, att förhastade förebräelser gifwa diupt smärtande sår, som swårigen läkas; — med få ord: besinnen, att de goda träden bära icke allenast sjelfwe goda frukter, utan också, att dessa kunna inympas i de wilda stammarna.

J Tjenare och Tjenarinnor! glädjens
 att se för Eder en medlem, som genom sitt
 nit för Gusbondens bästa, sin flit, sin ära och tros-
 het, sitt hela uppförande och sina ådagalagda ger-
 ningar gjort icke annat hwad werldsliq Lag bjuder,
 utan och sökt göra hwas Guds Lag i människors
 hjertan inskrifwit, och hwas uppfyllande, så långt
 människofrafterna förmå, tackes Herranom!

Någre af Eder — jag hoppas det, och önskar
 att de måtte wara många! — torde redan litna hos-
 nom. Fortfaren att gå eder wäg oförbröckt fram.
 Om icke den yttre belöningen hinner Eder, så wes-
 ten, att den förlorar sitt värde, om J derefter få
 ten. Låten edra gerningar wittna, ej eder tunga
 tala om eder för andra; låten andra tala om eder
 finsimellan: om J sjelfwe talen om Eder, så kunnen
 J wara säkre, att edert tungomål förräder Er.
 Den redbara förtiensten och de sanna dygderna fram-
 ställa ej sig sjelfwa såsom skyltar till åskådning: när
 så sker, har man full anledning till den förmodan,
 att werkstaden derinnanför är dålig; de äro twärt-
 om blygsamma och ddllias, liksom ofta rosorna äro
 bland löfwen. Låten andra lyfta tåckelset af eder,
 och edra gerningar skola skina för människor!

Andre bland Eder hafwa måhända wiljan, men
 sakna förmågan eller tillfällen att utöfwa den så,
 som J önsken. Wetten, att den goda wiljan äf-
 wen är berömmwärd; ihogkommen, att hon lyfter

halswa bördan, och att affigten ofta stämpelar ger-
ningarnes halt. Misströsten ej! ty den goda wil-
jan wiker ej från wägen, som leder till målet,
om det ock icke skulle kunna hinnas; hon förtjenar
och undgår ej att winna uppmärksamhet, bifall och
tillgifwenhet. Edra egna samweten, wittnande om
goda affigter, Edra omgifwandes wälwilja och förs-
troende skola hugnande följa eder på lifwets bana
och göra äfwen Edra minnen kära och lärorika för
esterkommande.

Men om tilläfwentyrns några finnas ibland
Eder, som ej med rena samweten kunna hänföra
sig till någon af förenämnda klasser, om ibland E-
der finnas några, som sakna, ej förmågan, men
wiljan, att likna dem och som ej weta att sätta wär-
de på deras dygder; om någon så fräck skulle fins-
nas, som kunde möta gifna bestraffningar med
hot eller lömskhet, som upptoge warningar med förs-
akt, wälwilja med otacksamhet, det hysta förtroendet
med otrohet, wänskapens råd med glömska; — wa-
ren då öfwertygade, att hwarje ädel mans förakt
blir Eder lott, så länge I så fortfaren; att om
I ej gören wäld på Eder, och bedjen Gud om nåd
och bistånd att ändra Eder, skolen I blifwa en tung
börd på den jord, Herren wälsignat, och på hwil-
ken Han sjelf i e n t j e n a r e s skrepelse wandrat
ett efterdöme för hwar man. Wetten, att om I ej
båttren Eder, skall ingen förja Eder den dag, I

gån bort ifrån jorden, att inga kära, blott för-
 hattiga, minnen, hwilka man önskar att öfwer-
 lemna åt glömskan, skola efterlefwä Er, att, i stål-
 let för saknadens och sorgens suckar öfwer Eder
 bortgång, skola endast böner sändas till höiden, att
 icke edra likar hädanefter må belasta Samhället och
 wanhedra människoslägtet.

I U n g e a f b å d a R ö n e n ! äfwen I k u n -
 nen och bören wid närwarande tillfälle hemta lär-
 dom. I egen ännu utsigten af många återståen-
 de lefnadsdagar att wandra bygdernas väg. Med
 ännu för alla intryck mjuka hjertan och retliga sin-
 nen finnen I framför Eder en man, som för si-
 na tilltryggalagda dagars oförwittliga wandel får ett
 lysande Zecken, som utmärker honom ibland andra,
 och ännu wid Edra år, då man dagligen ser, hu-
 ru ungdomen efterapar och pryder sig med det som
 glänser, må man ej med stål förebrå Eder, om då
 I sen det, som nu ligger framför Eder, I af
 barnslighet skulle önska Er sådant; men weten, att
 utan ett bestedtligt uppförande kan det alldrig er-
 hållas. I hafwen redan till större eller mindre del
 lärt, hwad Gud till människors wäl hjudit och be-
 fallt, hwad till människors frid hörer; rätten Er
 derefter, och läggen på hjärtat, att Gudsfruktan är
 wisshetens begynnelse. Då ännu förståndets ögon ä-
 ro på Eder mindre öppnade än kroppens, sättan tro
 till och läggen på minnet de lärdomar och förmanin-

gar Eder Föreläsningar och Eder Lärare gifwa Eder. Lyden och hedren dem, så skall Eder wäl gå, och I skolen med tiden föra en rättstäckens wandel. Men lydnad är Eder förnämsta skyldighet, till dess I en gång förstån att lyda af öfvertygelse och af kärlek till Ederas pligter.

Somliga af Eder blifwa Husbönder och Matmödrar, andre Tjenare och Tjenarinnor; kommen alle ihog: I skolen med tiden finna sanningen deraf, att den, som ej varit lydig som barn och ung, äfventyrar att, då han blir äldre, icke förstå att befalla och vinna lydnad, ännu mindre att vinna aktning och kärlek, samt att en i barndömen inrotad olydnad öfvergår wid mannaåren till sturshet, själskärlek, inbillshet och en rejsam motfälsseanda: — allt sådana oarter, som äro tunga, om ej odrägliga för andra, ware sig förmån, befallande, lydande eller jämlifkar.

Blifwen I Husbönder eller Matmödrar och ej hafwen varit lydiga i ungdomen, ej lärt styra edra egna sinnelag, huru skolen I då kunna styra andras gerningar och huru då med skäl fordra lydnad af andra? Nej! inom Eder själswe skall mellanåt wäckas och från andra ofta höras denna tillwitelse: Du må ej fordra af andra de pligter, du ej själf uppfyllt! Det i ungdomen öfödda sinnet skall bli öfbandigt med åren, wresigt och, ej mildradt i ungdomen

men, skall det till mognare åren medföra, minst sagdt, en förhatlig smitta, som ej utan möda kan utrotas. Bli någon sådan besällande, skall han för dem, som nödsakas vara honom undergifne, swårigen undgå att blifwa en fruktad tyrann, i stället för en wördad Husbonde, och som tjänande skall han blifwa ett huskors för dem han tjänar, en skamsfläck och en tråtbroder ibland kamrater. Det obändiga sinnelaget skall göra honom till ett föremål, som man antingen söker undwika eller som man nakkas med twång eller åstlöje. Men, tröstom oss! denne stotte, som will styra allt och alla utom sig sjelf, som ej bdmjukar sig för någon, som fordrar undfallenhet af alla, men wisar den för ingen, torde dock någon gång i enrum nödgas krypa för sig sjelf: — lycklig han och de, som med honom esga beröring, ifrån den stund han af sin sjelfkastnedom hemtat lärdom och följer den!

I unge! jag har förmanat Eder till lydriad, och sökt wisa olydnadens följder: jag önskar innerligen, att det må bära frukt uti Edra hjerstan. I åren ännu öppne för alla intryck, och deras lefnad, som omgifwa Eder, werkar ännu lifligt på Eder: måtten I derföre dagligen hafwa för ögonen goda efterdömen, hwilkas efterföljd må blifwa Eder en wana, inän I ännu kunnen inse deras värde. Den smak kärlet fått behåller det gerna, och wanen blir ofta den andra naturen: —

Mr wanan god, så blir den och ofta ett stöd es mot frestelsernas retande anfall. Jag önskar af hela mitt hjerta, att den wäg, på hwilken J ären eller på hwilken J kommen, må wåra sådan, att Edra fotspår måtte med tiden förtjena att följas! Då, men icke annars, kunnen J, uti hwad stånd och wilkor J kommen, bli hedrade och omfattade med allmänt ådagalagd uppmärksamhet och wälwilja. —

Och Du redlige **Ahrlund!** stig fram till mig att emottaga det Hederstecken, Du förtjent genom Din ära och tro, Ditt nit i Dina åligganden, Din sedliga wandel, Din Gudsfruktan, Ditt i alla stycken berömmwårda uppförande under 24 års oafbruten tjenst hos en och samma Matmoder, Den af oss alla wördade och högt wårderade Enkefrun, Fru **Charlotta Regina Köster**, född **Früherrinna von Köhler**, Hwilkens intygande om Dig, bestyrkt af denna hederwårda Församling, tillwunnit Dig denna ärebewisning.

En förening af Medborgare — tillåten och beskyddad af Konungen, stiftad för wälgörenhet, dygdernas och sällsynthets gerningars uppmuntran och utmärkelse, samt erkänslans offentliga ådagaläggande för det goda, Fäderneslandet deraf hemtat — har lemnat Dig ett wedermåle af sin tillfredsställelse deröfwer, att Du sunnits desamma wårdig.

Till Dig, som så leswat, bör jag icke fram-

föra några råd eller lärdomar att söka bibehålla de goda tankar, de som omgifwa Dig redan länge hyst om dig; sådant skulle wara att misstänna så wäl Gifwarnes, som Ditt eget wärde. Blott ett ord må jag tillägga, ehuru äfwen det, som jag hoppas, är öfwerflödigt. Låt icke fäsfången, som efter erhållna utmärkelser ofta söker att insmyga sig i det swaga männisföhjertat, förläda Dig att tycka Dig något wara! Derigenom skulle Din wanna heder förminskas, och både De, som wittnat om Ditt hittills ädralagda herdmwärda uppförande och De, som begäfwat Dig med det Hederstecken, jag nu påsfätter Dig, blifwa misflynnta och ängra sin wälmening.

Wärdaste Ufhrare!

Om det, jag nu med öförtäckta ord talat inför Eder, är sanning, så bör det också af alla, som förfstått mig, winna bifall, och jag har då ej talat förgäfwes: ej förgäfwes för Dem, som förut icke allenast wetat, utan också lefwat efter mitt tal; ty det måtte för dem säkert ha warit någon fagnad att finna mig hafwa hedrat och framställt Dem såsom efterbömen för andra, då man ej bör tweka om goda följder deraf: ej heller förgäfwes för dem, som tilläfwentyrskunnat behöfwa de wälmenande råden, de warnande och sanna förefällningarne. Någon gång skola mina ord, som nu kommit till deras

bron och qvarstannat der, dock erinras i hjertat, och i det waknade samwetet kännas som stickande uddar, hwaraf smärtan icke upphör förr, än det swallande hjertat lugnats och det sårade samwetet blifwit läft. —

Ett återstår ännu, angeläget och nyttigt wid alla tillfällen, då wi äro församlade.

Lätom oss tacka Gud, för det wi lefwe i ett Land, der Hans uppenbarade Ord för oss rent och klart lärdt warder, samt dess ljus leder oss under vår wandring till Ewigheten!

Lätom oss ära, lyda och wälsigna Konungen, som med kraft och mildhet förenade styr oss och Landets angelägenheter efter rättwisa och wälgörande Lagar; som så länge möjligt är åt oss bewarar freden, men också, om Han nödgas taga till wapen förmår att, näst Guds bistånd, föra våra tappra Hårar till seger och ära; som wakar öfwer säkerheten inom våra boningar, söker befordra enigheten inom oss sjelfwa och Fäderneslandets förkofran i försening med allas vår trefnad, genom våra Kall och våra Orken!

Lätom oss älska vårt Fädernesland och våra medborgare! Det gifwes intet Land som varit så oinkränkadt af främmande hårar, intet der en lagbunden frihet är så urgammal, som i vårt, intet der hon med mindre stormar bewarats under brytningarnes tider, der hon kortare varit saknad och der hon med mer enig-

het och lugn blifwit åter upprättad, då hon warit för-
till branten att störas. Det finns ei något Folk så
länge kändt och så allmänt hedradt för ära och tro,
äfwen under det råare tillståndet, som Swea Folk,
hos hwilket ett handslag warit en borgen för gifna
löftens uppfyllande, ei något så ryktbart för kår-
tel till sina Konungar, för arbetsamhet, tarfligs-
het, ett öppet wäsende och rena seder.

Bemädom oss att bibehålla allt detta: då äro
wi Swenskar; och det blifwe wi, så länge wi frukte
Gud, äre Konungen, älske Fäderneslandet och hwar-
andra inbördes!

Exemplaret säljes häftadt för 4 S:kr Banco, till förmån
för Thorsålla Sörsamlings Sattiga.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

